

PATRIMONIU

DIN ISTORIA BRESLELOR SIGHIȘORENE. CUIERUL –INSIGNĂ AL BRESLEI COJOCARILOR

Nicolae Teșculă

Prin excelență un oraș meșteșugăresc și comercial, istoria Sighișoarei este confundată cu cea a breslelor. Atestate documentar în anul 1376, breslele au funcționat în urbea de pe Târnava Mare până în anul 1872, ajungând de 40 ca număr la mijlocul secolului al XIX-lea.

Printre ele, un rol important l-au jucat cojocarii. Ca și în alte orașe au fost una dintre cele mai vechi și cele mai bine organizate, primul statut îl avem din 1484. Două statute asemănătoare s-au păstrat în lada breslei din Saschiz și datate în 1478 și 1479. În magistratul orașului avem pe: Mihael Pellifex senator la 1440, Lucas Pelifex primar (1469) și senator (1473), Petrus Pellifex la 1473 –senator, Valentinus Pellifex, villicus la 1486, 1487, 1489 și senator în 1483, 1488, 1491, 1493, Bartholomeus Pellifex la 1488 și 1489. Au studiat la Viena: Michael Pellificis de Schespurg la 1442 și Georgius Pellificis de Scheessburga la 1500.¹ În 1536 este pomenită o uniune de breasla, iar apoi obține privilegiile la 1555 și 1581 și la 1550 sunt menționați într-un proces cu croitorii.²

Importanța breslei rezidă și din faptul că breasla dispunea de un turn de apărare, aflat în vecinătatea porții secundare de intrare în cetate, denumită Törle,ă la foarte mică distanță de turnul Măcelarilor, unde se făcea împărțirea turmelor seara.

---

¹ Geront Nussbächer, „ Documente și știri documentare privind meșteșugurile din Sighișoara în secolul al XIV-lea” în *Muzeul Brukenthal –Studii și comunicări*, vol. XIV , 196, p. 232-234.

² Idem , , *Documente privind meșteșugurile din Sighișoara. Catalog de documente*, Ed. Aldus, Brașov , 1998, p. 6.

Turnul este modest ca dimensiuni și forme, de plan pătrat și este construit se pare pe la 1350 odată cu zidul cetății.³

În cartea de socoteli a orașului ne arată că la acest turn în 1586 s-a lucrat la refacerea lui 40 de zile, în timp ce tâmplarii au lucrat 38 de zile la acoperiș, unde au fost nevoie de 7400 de țigle pentru acoperirea lui. Mici lucrări au loc și în anii 1594 și 1595. Este distrus de incendiul din 30 aprilie 1676 și refăcut în 1679.⁴

În cronică sa Johann Kempes arată că turnul dispunea la 1680 de un arsenal destul de bogat : două archebuze duble, 15 archebuze normale, un tun mic, 8 sulite mari, o halebardă, cinci butoaie cu pulbere, un butoi plin cu gloanțe din plumb, ghiulele de tun, cinci pătrimi de plumb și alte bucăți de armament. La 1704 acest turn era apărat de 17 bărbați.⁵

În istoria orașului, breasla cojocarilor a fost una dintre cele mai bogate. Pe lângă faptul că dispunea de locuri în strane, au contribuit și la pictarea Bisericii din Deal. Dovadă grăitoare în acest sens este prezența pe plafonul din partea nordică a navei a unei picturi ce îl reprezintă pe Arhanghelul Mihail, sub a cărui imagine se găsește stema breslei cojocarilor. Prin echilibrul compoziției, eleganța desenului și armonia discretă a culorilor, această pictură datată în 1483, este reprezentativă pentru arta plastică gotică aflată în faza de tranziție spre Renaștere.⁶

Revenind la însemnul breslei, acesta era unul foarte simplu. Pe un scut era poziționată o blană de animal, justificând astfel activitatea onorabiliei meserii de cojocar. Nu era însă un semn specific doar breslei sighișorene, o formă asemănătoare găsindu-se și la bresle similare celelalte orașe săsești.⁷

³ Emil Giurgiu, *Sighișoara*, ed. Sport –Turism, București, 1984, p. 106.

⁴ Geront Nussbächer, *Aus Urkunden und Chroniken. Schäßburg*, neunter Band, Aldus Verlag, Brașov, 2010, p. 173.

⁵ *Ibidem*, p. 174.

⁶ Emil Giurgiu, *op. cit.* p. 100.

⁷ A se vedea aici exemplul breslei blănarilor (cojocarilor) din Mediaș: Ioan –Daniel Rus, „Steme și însemne de breaslă în Biserica St. Margareta din Mediaș”, în *Cumidava*, vol. XXV, p. 316.

Pe lângă însemnul breslei cojocarilor existent în patrimoniul Muzeului de Istorie Sighișoara există și un cuier-insignă a breslei cojocarilor la numărul de inventar 933. Numele piesei a fost dat de către realizatorul fișei de evidență, Julius Misselbacher, în anul 1958.

Din informațiile avute, știm că piesa provine din mobilierul Bisericii Mănăstirii, aflată în apropierea Turnului cu Ceas. Avem de a face, practic cu un scut din lemn de brad, de formă aproximativ dreptunghiulară, având o înălțime de 107 cm și o lățime de 66 de cm. În plan central avem stema pictată breslei cojocarilor sighișoreni, reprezentând o blană de animal, sub care se găsește, de asemenea pictat anul 1767. Această stemă este încadrată de un decor vegetal sculptat și pictat într-o culoare aurie, specific epocii baroce. Pe acest decor sunt fixate patru cuiere* sau suporturi din bronz lucrat la strung poziționate câte două pe părțile laterale și unul sub anul 1767.

Pe verso avem o inscripție, unde găsim menționați membrii importanți ai conducerii breslei din secolul al XVIII-lea, cei care probabil au și donat obiectul pentru uzul Bisericii Mănăstirii :

Die ehrliche Altschaft

h.GEORG BOHEMI

h.DANIEL NICOLAI

AND. THEIL

GHEORG KNALL

IOH.CZEKELI

IOHANŢ ROTH

IOH. GÄRTHNER

---

* Opinia lui Julius Misselbacher (1903-1963), originar dintr-o familie renumită prin activitatea ei comercială în Sighișoara a avut preocupări în domeniul istoriei artei și a istoriei orașului. Membru corespondent al Comitetului național pentru monumente istorice. După cel de-al doilea război mondial lucrează la Muzeul de Istorie, realizând alături de macheta cetății Sighișoara, o machetă a Mediașului (aflată la muzeul din Mediaș) și a cetății dacice Costești.

MART. BISELT

ANDR. GALTER

1767

Mens. Octobr.

Artif. G. Gottf. Philiphi jun.

Din analiza inscripției pe lângă prezența meșterilor consacrați ai conducerii breslei în frunte cu : Georg Bohemi, Daniel Nicolai și urmași de: Andreas Theil, Georg Knall, Iohann Czekeli, Johann Roth, Iohann Gärthner, Martin Bisselt și Andreas Galtner, avem informații cu privire la realizatorul piesei și anume Georg Gottfried Philiphi junior.

Cunoaștem astfel un artist sighișorean, Georg Gottfried Philiphi junior, care a realizat o operă de artă excepțională pentru comanditarii săi și care cel mai probabil făcea parte din breasla tâmplarilor, mai ales că Sighișoara dispunea de o tradiție în domeniul creării și realizării stranelor din biserici dacă ne referim la Johannes Reychnuth precum și în acela al confecționării altarelor poliptice.⁸

Importanța piesei de patrimoniu rezidă pe de o parte prin aspectele de ordin estetic și artistic, demonstrând integrarea Sighișoarei în marele curent baroc și în același timp bogăția de care dădea dovadă această breaslă, capabilă să plătească o operă artistică, care credem că nu a fost ieftină.

Pe de altă parte, piesa are o valoare istorică și documentară deosebită deoarece ne prezintă existența unor meșteri breslași aflați la acea vreme în conducerea breslei întregind astfel informațiile pe care le avem cu referire la meșteșugurile sighișorene ale secolului al XVIII-lea din sursele arhivistice.

---

⁸ A se vedea aici studiul lui Ernst Johann Graef, „Das ehebare Handwerk in Schäßburg. Die Tischlerzunft“ în *Schäßburger Nachrichten*, nr. 18, Heilbronn, den 1 Dezember 2002, 9. Jahrgang, p.24-26.

AUS DER GESCHICHTE SCHÄSSBURGER ZÜNFTEN DER KLEIDERSTÄNDER – ZEICHEN DER GERBERZUNFT

Zusammenfassung

Im Wesentlichen eine Handwerks- und Handelsstadt, kann die Geschichte Schäßburgs mit jener der Zünfte gleichgesetzt werden. Zum ersten mal 1376 Urkundlich bezeugt, waren die Zünfte in der Stadt an der Grossen Kokel bis 1872 aktiv, und Mitte des neunzehnten Jahrhunderts gab es hier 40 Zünfte. Unter diesen, nahm die Zunft der Gerber einen besonderen Platz ein. In dem Bestsand des Schässburger Geschichtsmuseums⁹ Inventarnummer 933, befindet sich ein Kleiderständer, Emblem der Gerberzunft. Nach unseren Informationen, wissen wir, dass das Möbelstück aus der Klosterkirche, welche sich in der Nähe des Stundturmes befindet stammt.

Die Bedeutung dieses Patrimoniumstückes liegt einerseits in seinen ästhetischen und künstlerischen Aspekten, da es die Integration Schäßburgs in der großen Strom des Barock und auch den Reichtum dieser Zunft bezeugt, welche es sich leisten konnte, ein solches Kunstwerk, dessen herstellung nach unserem ermessen recht kostspielig war, zu bezahlen.

Andererseits hat das Stück einen besonderen dokumentarischen und historischen Wert, da es uns hinweise auf Meister welche in jener Zeit an der Spitze dieser Zunft anführten bietet – und somit unsere Archivkenntnisse bezüglich der Schässburger Handwerke des XVIII-ten Jhdts. vervollständigt.

Cuvinte cheie : Sighișoara, bresle, meșteșuguri, artă, cojocari.

Stichwörter: Sighisoara, Zünfte, Handwerk, Kunst, Gerber.

---

⁹ Dieses Zunftzeichen wurde veröffentlicht in: Magdalena Bunta, Viorica Iosub, „Tablele și însemnele de breaslă în colecțiile Muzeelor de Istorie din Cluj și Sighișoara” în *Acta Muzei Napocansis*, IV, 1967, S. 213.

Anexa foto

Foto cuier –față

Foto cuier -verso